

17 РОКІВ НА ОСВІТЯНСЬКІЙ НИВІ

Інститут державного управління у сфері цивільного захисту – галузевий вищий навчальний заклад післядипломної освіти у сфері цивільного захисту, засновником якого є Державна служба України з надзвичайних ситуацій. *Основними напрямками діяльності Інституту є:* здійснення післядипломної освіти; провадження наукової і науково-технічної діяльності у сфері цивільного захисту; виконання функцій головного навчально-методичного центру сфери цивільного захисту.

Історичне коріння. Розвиток авіації на початку ХХ століття та масове використання літаків у Першій світовій війні стали причинами зародження на території України системи місцевої протиповітряної оборони (МППО). З 1932 р. МППО було виділено в самостійну частину системи протиповітряної оборони країни. Ця дата вважається заснуванням в Україні системи захисту населення та територій у надзвичайних ситуаціях.

Отже, у 1932 р. в Києві створюються Курси удосконалення старшого керівного складу ППО. Курси функціонували як невід’ємна складова системи цивільного захисту країни, розвивались разом з нею, поетапно змінювалась їх назва: Курси удосконалення та підготовки керівного складу місцевої ППО (МППО) (1934 р.); Курси удосконалення та підготовки керівного складу ЦО (1961 р.); 213-і Республіканські курси ЦО УРСР (1969 р.); Центральні

державні курси цивільної оборони, промислової та екологічної безпеки України (1994 р.).

Саме на базі останніх 7 лютого 2001 р. постановою Кабінету Міністрів України № 133 було створено Інститут державного управління у сфері цивільного захисту.

Сучасні умови. Із набуттям незалежності у 1991 році Україною було обрано європейський напрям розвитку, який передбачає перехід до якісно нових стандартів щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків. Держава почала складний процес розбудови власної системи цивільного захисту.

Інститут, як одна із ланок цієї системи, продовжив виконувати визначену місію з підготовки та підвищення кваліфікації фахівців у галузі цивільного захисту. Але нові умови потребували інших підходів до організації публічного управління закладом, більшої самостійності, ініціативи, відповідальності.

Ключову роль у цьому процесі відіграють громадські органи самоврядування та дорадчі колегіальні органи – загальні збори трудового колективу Інституту, представницьким органом яких є Рада трудового колективу, Вчена рада Інституту, загальні збори осіб рядового і начальницького складу цивільного захисту Інституту, представницьким органом яких є Рада зборів осіб рядового і начальницького складу цивільного захисту Інституту, Методична рада, Рада ветеранів Інституту.

У 2013 р. було розроблено «дорожню карту» – Програму перспективного розвитку Інституту державного управління у сфері цивільного захисту на 2014–2021 роки. Вона визначила основні напрями, заходи та термін розвитку Інституту як навчального закладу післядипломної освіти, що відповідає європейським стандартам. З часом заходи вказаної Програми уточнювались для врахування змін у законодавстві, а саме:

- Законів України «Про освіту» (2014 р.) та «Про наукову і науково-технічну діяльність» (2016 р.);

- Указу Президента України від 18 лютого 2015 р. № 139/2015 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України» «Про додаткові заходи щодо зміцнення національної безпеки України», яким для ДСНС було визначено завдання «невідкладно посилити підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, забезпечити проведення для органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій навчання керівного складу і фахівців, діяльність яких пов’язана з організацією і здійсненням заходів із питань цивільного захисту»;

- постанови Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2013 р. № 819 «Порядок проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких

ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту», якою визначено, що Інститут державного управління у сфері цивільного захисту виконує функції головного навчально-методичного центру;

- розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 січня 2017 р. № 61-р «Про схвалення Стратегії реформування системи Державної служби України з надзвичайних ситуацій»;

- інших нормативно-правових актів, що впливали на виконання Інститутом визначених функцій.

Заходи Програми розвитку Інституту імплементуються в Плані основних заходів на поточний рік, інших плануючих документах. За три роки реалізації «дорожньої карти» колектив закладу має вагомий позитивні результати у всіх видах діяльності.

Освітня діяльність. В Інституті проходять навчання слухачі наступних категорій:

- функціональне навчання у сфері цивільного захисту (керівний склад та фахівці міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади);

- перепідготовка (надання другої вищої освіти) за спеціальністю «Пожежна безпека» за освітньо-кваліфікаційним рівнем «спеціаліст», з 2018 р. планується навчання за другим (магістерським) рівнем вищої освіти;

- вивчення англійської мови керівним складом і фахівцями аварійно-рятувальних та спеціалізованих формувань;

- підвищення кваліфікації керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, начальницького складу органів і підрозділів служби цивільного захисту та керівного складу і фахівців сил цивільного захисту:

- посадові особи з питань цивільного захисту суб'єктів господарювання;

- керівний склад та фахівці органів управління системи авіаційного пошуку та рятування з питань цивільного захисту.

- підвищення кваліфікації державних службовців II–VII категорій посад («Б» та «В») у сфері цивільного захисту (в галузі знань 07 «Управління та адміністрування»);

- підвищення кваліфікації викладачів навчальних дисциплін «Безпека життєдіяльності» та «Цивільний захист»;

- підготовка з домедичної допомоги для психологів та рятувальників ДСНС.

Інститутом започатковано ряд нових, актуальних для системи ДСНС, напрямів навчання, а саме:

- розпочато навчання з питань охорони праці посадових осіб органів та підрозділів ДСНС;

- розпочато проведення короткострокового підвищення кваліфікації з питань цивільного захисту педагогічних працівників навчально-методичних центрів сфери цивільного захисту;

- проведено заняття з вивчення англійської мови зі співробітниками ГУ ДСНС України у м. Києві та Київській обл., задіяних під час чергування на пунктах зв'язку в період проведення «Євробачення-2017»;

- поглиблено навчання з домедичної підготовки шляхом переходу на II рівень, програму (52 години) адаптовано до наказу МОЗ від 29.03.2017 № 346 «Про удосконалення підготовки з надання домедичної допомоги осіб, які не мають медичної освіти», заняття проведено з рятувальниками ГУ ДСНС України у м. Києві та ГУ ДСНС України у Київській обл., представниками психологічних служб системи ДСНС.

Проводяться виїзні заняття для працівників центральних органів виконавчої влади. За якісну організацію і проведення занять з керівним складом та працівниками Секретаріату Кабінету Міністрів України, Апарату Ради національної безпеки і оборони України колектив Інституту був відзначений подяками Прем'єр-міністра України та Ради національної безпеки та оборони України.

Колективом Інституту в співпраці зі структурними підрозділами центрального апарату ДСНС опрацьовано нові форми та методи навчання, наближені до функціональних обов'язків слухачів, введено у навчальний процес такі напрями навчання, як ділова гра, кейс-метод, заняття з використанням інтерактивної дошки та інші види, необхідні слухачам як при виконанні службових обов'язків, так і в повсякденному житті.

На вимогу Голови ДСНС змістом навчання передбачається підготовка слухачів «і за посадою, і як пересічних громадян України». Для повноцінного інформаційного забезпечення та впровадження технологій дистанційного навчання в Інституті створено електронну бібліотеку та забезпечено доступ до електронних ресурсів інших навчальних закладів, ефективно функціонує веб-сайт Інституту. Науково-педагогічний потенціал Інституту постійно спрямовано на пошук нових напрямів та форм навчання, необхідних для системи ДСНС.

Наукова діяльність. Наукова діяльність в Інституті невід'ємно пов'язана із навчальним процесом, а також діяльністю органів управління та підрозділів ДСНС. Організаційним заходом, спрямованим на колективне обговорення визначених проблем теорії та практики, певних наукових та науково-технічних результатів, обмін досвідом, методичне, організаційне забезпечення та координацію наукової і науково-методичної діяльності, є Науковий семінар.

За три останні роки в Інституті було виконано 27 науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, 12 із яких – на замовлення ДСНС. Надруковано 2 монографії, 7 підручників і навчальних посібників. Науково-педагогічними працівниками Інституту захищено одну докторську та три кандидатські дисертації, присвоєно вчене звання професора одному і доцента вісьмом працівникам. Всі наукові та науково-педагогічні працівники Інституту пройшли підвищення кваліфікації і стажування в органах управління та наукових установах ДСНС.

В Інституті запроваджено практику залучення наукових і науково-педагогічних працівників до участі у навчаннях та заходах ДСНС для впровадження досвіду практичної діяльності у результати наукових досліджень, навчальні програми та зміст навчання слухачів.

Міжнародна діяльність та комунікації в освітньо-науковому просторі України. До 2014 р. Інститут практично не залучався до заходів міжнародного співробітництва. Але без співпраці із міжнародними організаціями, що працюють у сфері цивільної безпеки, неможливо вести мову про досягнення результатів, визначених стандартами безпеки європейських країн.

Упродовж трьох років на базі Інституту було проведено засідання Міжвідомчої робочої групи з удосконалення обробки та збору національних даних щодо втрат унаслідок катастроф за участю експертів PPRD-2, семінар-навчання з побудови системи внутрішнього контролю на основі міжнародної моделі COSO-ERM, тренінги з біотероризму під егідою Посольства США, низку інших заходів, результати яких активно впроваджуються в навчальні програми і наукову діяльність.

У рамках Програми візиту в Україну делегації Федерального відомства у справах захисту населення та допомоги при катастрофах ФРН на базі Інституту проведено робочу зустріч з представниками німецької делегації щодо обговорення питань подальшого співробітництва у сфері цивільного захисту.

У свою чергу, представники Інституту в складі делегації ДСНС перебували у Федеративній Республіці Німеччина, де брали участь у Базовому курсі «Організація заходів цивільного захисту та ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій у Німеччині для представників Державної служби України з надзвичайних ситуацій».

Захід проходив у рамках двостороннього проекту «Посилення спроможностей України у сфері цивільного захисту» за фінансової підтрим-

ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

ки Федерального міністерства закордонних справ ФРН.

ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Сьогодні навчально-матеріальна база Інституту забезпечує проведення на належному рівні навчальних занять, наукових досліджень, організаційних заходів. На базі закладу тривають заходи під керівництвом структурних підрозділів ДСНС, що покращує взаємодію при організації освітньої, наукової, науково-технічної та міжнародної діяльності.

Результатом спільної участі у міжнародному проєкті «Стандартизація українського кризового управління у сфері реагування на надзвичайні ситуації» між Центром домедичної допомоги та медицини катастроф Королівства Швеція, ДСНС та кафедрою медицини катастроф Національної медичної академії післядипломної освіти ім. П. Л. Шупика МОЗ України стало відкриття в Інституті нового напрямку діяльності – навчання з домедичної підготовки, що довів свою актуальність та успішно розвивається.

Також Інститутом укладено угоди про співробітництво із 15 вищими навчальними закладами та науковими установами України, серед яких 5 університетів, 2 академії, 8 інститутів. Налагоджено співпрацю з Українським науково-практичним центром екстреної медичної допомоги та медицини МОЗ України, 1 Спеціальним центром швидкого реагування та гуманітарного розмінування ДСНС.

Щорічно заклад надає допомогу і бере активну участь у заходах Всеукраїнського громадського дитячого руху «Школа безпеки».

Навчально-матеріальна база. Без створення комфортних умов для навчання слухачів і праці співробітників Інституту заходи Програми розвитку могли б залишитися нереалізованими. За три роки було проведено:

- перерозподіл приміщень Інституту, поточний ремонт усіх приміщень, місць загального користування із заміною дверей і вікон для енергозбереження та комфортної роботи;
- осучаснення комп'ютерної техніки та програмного забезпечення. Навчальні аудиторії, актову залу, залу Вченої ради обладнано засобами комп'ютерного та відеосупроводження навчальних занять і заходів;
- введення в дію систем відеонагляду, пожежної охорони та охоронної сигналізації.

Підсумовуючи, слід визнати, що результатом системної роботи над реалізацією запланованих упродовж трьох років заходів стало наближення за багатьма параметрами до навчальних закладів європейських країн. Колектив Інституту має амбітні плани щодо реалізації Програми розвитку із виходом на новий якісний рівень діяльності.

П. Б. Волянський

в.о. начальника Інституту державного управління у сфері цивільного захисту, доктор наук з державного управління, доцент, Заслужений лікар України

С. А. Єременко

заступник начальника Інституту, кандидат технічних наук, доцент

А. В. Прусський

заступник начальника Інституту, кандидат технічних наук, доцент